

ЦЕНТР ПО ПРАВАМ
ЧЕЛОВЕКА В
МОЛДОВЕ

THE CENTER FOR
HUMAN RIGHTS OF
MOLDOVA

MD-2012, Moldova, Chișinău,
str. Sfântul Țării, 16

Tel: 234 – 800; Fax: 225 – 442
E-mail: cpdom@mdl.net

04.02.2015 nr. 06-7/1

la nr. _____ din _____

AVIZ

**înaintat în adresa Departamentului Instituțiilor Penitenciare
ce este elaborat în urma vizitei din 27.10.2015 la Penitenciarul nr. 13 Chișinău,
întocmit în temeiul art.24 alin.(2) din Legea nr. 52 din 03.04.2014 cu privire la
Avocatul Poporului (Ombudsmanul) *privind ameliorarea condițiilor de detenție***

§ 1. Informații generale

1. Avocatului Poporului din Moldova îi revine funcția de asigurare a respectării drepturilor și libertăților omului de către autoritățile de toate nivelurile. Activitatea sa contribuie la apărarea drepturilor și libertăților omului inclusiv prin monitorizarea respectării drepturilor fundamentale ale omului în locurile care asigură detenția persoanelor, avînd dreptul de a înainta recomandări de ameliorare a comportamentului față de persoanele private de libertate, a îmbunătățirii condițiilor de detenție.
2. La data de 21 octombrie 2015 a fost recepționată petiția de la deținutul [REDACTED], care a indicat că detenția sa în diverse celule ale Penitenciarului nr. 13 în perioada **29 iulie 2014 pînă în prezent** o atribuie tratamentului inuman și degradant.
3. La data de 27.10.2015 Mihail Cotorobai, Avocatul Poporului, împreună cu angajații Oficiului Gheorghe Bosîi și Iurie Dubenco au vizitat celula în care era plasat deținutul la moment. Scopul vizitei a fost verificarea condițiilor de detenție existente în celula 08 unde la moment era plasat petiționarul.
4. În petiția înaintată [REDACTED] menționează că a fost plasat pe perioada detenției în mai multe celule: 29 iulie – 13 august 2014 în celula nr. 17; 13 august - 10 octombrie 2014 în celula nr. 87; 10 octombrie - 3 noiembrie 2014 în celula 08; 03 noiembrie - 07 noiembrie 2014 în celula 81; 07 noiembrie 2014 – 04 februarie 2015 în celula 87; 04 februarie – 31 iulie 2015 în celula nr. 165; 31 iulie – 02 septembrie 2015 în celula nr. 43; 02 septembrie – 23 septembrie 2015 în celula nr. 58 și din 23 septembrie 2015 pînă în prezent în celula nr. 08.
5. Penitenciarul nr. 13, pe parcursul activității Mecanismului de Prevenire a Torturii a fost vizitat periodic. Astfel în anul 2008 au fost efectuate 4 vizite, în 2011 – 19 vizite; în 2012 – 5 vizite; în 2013 – 4 vizite; în 2014 – 9 vizite.
6. Penitenciarul nr. 13 a fost vizitat de 4 ori către delegațiile Comitetului european de prevenire a torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau

degradante(CPT): Vizita CPT din 11-21 octombrie 1998; Vizita CPT din 10-22 iunie 2001; Vizita CPT din 20-30 septembrie 2004¹. Ultima vizită a CPOT a fost în luna septembrie 2015. În urma vizitelor efectuate de către CPT, Guvernului Republicii Moldova i-au fost înaintate un șir de recomandări menite de a ameliora situația deținuților din Penitenciarul nr. 13, și care au drept scop evitarea unor conflicte de ordin practic. La moment în Ministerul Justiției este creat un grup de lucru ce vizează soluționarea problemelor de ameliorarea a condițiilor de trai, precum și de implementare a unui recurs efectiv ce ar oferi posibilitatea compensării prejudiciului cauzat pentru încălcarea dreptului prevăzut de art. 3 CEDO – detenția în condiții inumane sau degradante.

§ 3. Condiții de detenție

Situația atestată în cadrul vizitelor anterioare ale MNPT.

7. În celula 08 unde era deținutul mai erau plasate 5 persoane. Suprafața celulei este de 10,68 m², unui deținut revenindu-i 1,74 m². Numai faptul deținerii în spații mai mici de 4 m², potrivit deciziilor Curții europene pentru apărarea drepturilor omului constituie tratament degradant. Alte carențe atestate în celula 08, asupra cărora au fost înaintate recomandări ale Ombudsmanului care nu au fost îndeplinite țin de asigurarea luminării suficiente a celulei, a unei ventilări adecvate a celulelor, deconectarea în penitenciar pe parcursul zilei a energiei electrice, precum și bloc sanitar neigienic.
8. Cele mai rele condiții de detenție, atestate inclusiv în celula 08 în cadrul vizitelor anterioare ale Ombudsmanului (ultima din 22.12.2014 – raportul se anexează) s-au constatat în demisolul Penitenciarului, și anume celulele situate în demisolul Blocului locativ nr.1, aceste celule fiind suprapopulate, lumina naturală pătrunzând cu dificultate. Deși în majoritatea celulelor a fost efectuată o reparație cosmetică, marea majoritate a celulelor amplasate în demisol nu corespund standardelor naționale și internaționale.
9. Drept cauze ale unor condiții neadecvate de detenție în celula 08 putem stabili următoarele:
  - **Suprapopularea.** *Potrivit Normelor CPT² o închisoare suprapopulată presupune spații neigienice și strâmte, o lipsă constantă de intimitate (chiar și atunci când se folosesc utilitățile sanitare), activități reduse în afara celulelor ca urmare a unei solicitări ce depășește personalul și dotările disponibile, servicii medicale superaglomerate, tensiune crescută și mult mai multă violență între deținuți și între aceștia și personalul închisorii.*
  - **Starea igienică nesatisfăcătoare în spațiile de detenție.** Conform art. 226 Cod de executare condamnatului i se asigură posibilitatea de a-și satisface nevoile fiziologice în condiții curate și decente și după necesitate. Astfel, veceurile sunt situate imediat lângă paturile de dormit și sunt despărțite de restul celulei de o portieră.
  - **Permisiunea deținuților de a fuma.** Conform pct. 90 din Statutul executării pedepsei de către condamnați (HG nr. 583 din 26.05.2006) este interzis fumatul

¹ <http://www.cpt.coe.int/documents/mda/2000-20-inf-fra.pdf>; <http://www.cpt.coe.int/documents/mda/2002-11-inf-fra.pdf>; <http://www.cpt.coe.int/documents/mda/2006-07-inf-fra.pdf>

² Normele Comitetului European de prevenire a torturii (CPT), pag. 16

în celule. Din această cauză mulți deținuți nefumători sunt obligați să suporte fumul dens de țigară. Același fapt duce la degradarea stării igienice a încăperilor de locuit.

- **Dotarea cu saltele cu un grad avansat de uzură, rupte și murdare.** La momentul vizitei saltele erau uzate.
- O altă carență atestată în instituția vizitată o constituie **starea insalubră generală din celulă**, aceasta datorându-se năruirii mare de deținuți plasați într-un spațiu atât de redus. Drept un model al faptului cum ar trebui să arate celulele ar servi celula nr. 73, în care s-a ținut cont de toate standardele în vigoare.
- Un factor ce agravează situația persoanelor deținute este constituit de **lipsa unei iluminări suficiente a celulei** La momentul vizitei deținuții au invocat faptul că nu au posibilitatea de a beneficia de lumina artificială permanent. În Penitenciar este instituit un grafic de sistare a energiei electrice.

Condițiile de detenție în spațiile locative din celulele invocate de deținut.

10. În celulele destinate Carantinei, invocate în petiție, potrivit vizitei din 22.12.2014 a fost constatată suprapopularea. Un alt aspect atestat în celulele carantinei este reprezentat de lipsa unui acces direct a luminii solare, celulele fiind amplasate în interiorul penitenciarului.

Alimentarea deținuților.

11. Un alt aspect negativ invocat de deținut ar fi alimentarea. Totuși deținutul [REDACTED] a menționat că nu consumă mâncare pregătită în penitenciar, ci doar ce îi aduc rudele. Astfel nu a fost posibilă analiza comparativă a declarațiilor menționate în petiție.

§. 3. Concluzii. Recomandări.

12. Reieșind din cele constatate vom ține să menționăm, și că prevederile standardelor internaționale în domeniu, care stipulează condiții minime de detenție, în toate locurile unde deținuților li se cere să lucreze sau să trăiască, ferestrele trebuie să fie suficient de mari pentru a permite deținuților să citească sau să scrie fără să-și strice vederea, beneficiind de lumină naturală în condiții normale. Aceleași cerințe se referă și la lumina artificială. Totodată, ferestrele vor fi astfel construite încât să permită pătrunderea aerului proaspăt în celulă.
13. Împreună cu aceasta, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a condamnat de 17 ori Republica Moldova pentru violarea art.3 al CEDO, pentru condiții inumane de detenție în Penitenciarul nr. 13, anume pentru încălcări similare celor atestate în cadrul vizitei. De asemenea în ***Rapoartele Comitetului European de Prevenire a Torturii***³, bazate pe vizitele repetate efectuate în această instituție penitenciară, precum și în avizele avocatului parlamentar menite de a ameliora condițiile de detenție în acest penitenciar s-a atras atenție că condițiile de detenție pot fi atribuite celor degradante și inumane.

---

³ Părțile relevante ale raportului CPT în urma vizitei efectuate în Republica Moldova între 11 și 21 octombrie 1998 sunt prevăzute pe pagina web <http://www.cpt.coe.int/documents/mda/2000-20-inf-fra.pdf>

14. Reieșind din cele constatate în timpul vizitei și în scopul ameliorării situației deținutului [REDACTED] și celorlalți deținuți plasați în celula nr. 08 și garantării respectării dreptului constituțional la securitatea fizică și psihică garantat de art. 24 din Constituția Republicii Moldova, precum și asigurarea și îndeplinirea în practică a unor acțiuni ce ar garanta și realiza drepturile fundamentale ale omului în Penitenciarul nr. 13 Chișinău conducându-mă de prevederile art. 24 alin. (2) din *Legea nr. 52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul)*,

Recomand:

- a) A ameliora prioritar situația deținutului [REDACTED] și celorlalți deținuți plasați în celula 08.
- b) A asigura pentru fiecare deținut un spațiu locativ conform normei legale – 4 m². Celula 08 permite plasarea doar a 2 - 3 deținuți maximum.
- c) Asigurarea deținuților din toate blocurile locative cu energie electrică permanent în timpul zilei, ținând cont de specificul spațiilor locative și faptului amplasării celulelor în demisol, implicit pătrunderii insuficiente a luminii naturale;
- d) A evalua situația inventarului existent și de a asigura imediat toți deținuții aflați în custodia Penitenciarului nr. 13 cu saltele, perne și cuverturi curate;
- e) A întreprinde măsuri privind construcția unui sistem de ventilare al celulelor.
- f) A asigura izolarea toaletei în celula 08.
- g) A întreprinde măsuri organizatorice pentru interzicerea fumatului în celule.

Asupra rezultatelor examinării și măsurilor întreprinse pe marginea prezentului aviz solicităm respectuos de a ne informa în termen de 30 de zile, în conformitate cu prevederile alin.(3) art.27 al Legii nr. 52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul).

Anexa: avize ale Ombudsmanului

Cu respect,

Mihail COTOROBAI
Avocatul Poporului

Domnului Alexandru PÎNZARI
Director al Departamentului Instituțiilor Penitenciare